

ABONAMENTUL

Pe un an . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . 7.— „

Pe o lună . . 2.40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban

Nr. 750.

REDACȚIA

și

ADMINISTRAȚIA

Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la admini-
strație.Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.Manuscrise nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

„Sfânta Rusie“.

Arad, 14 Aprilie.

Am cunoscut în Sibiiu un creștin care, de câte ori venia vorba de Ruși sau de împărăția lor, se ridica dela masă și rostind cuvintele „Sfânta Rusie”, își făcea cruce cu o evlavie deosebită, ca înaintea sfântului altar. Era ceva nelămurit, vag și mistic în atitudinea acestui om ciudat. Nu prea știai, ce să deslușești din cuvintele și din crucea lui: sentimentul de groază, de admirație sau acela al vre-unei dorințe ascunse în fața imensului colos dela Nord?

Aceeaș nedumerire va fi stăpânit un moment și pe ceice își vor fi luat osteneala să cetească în numărul 80 al ziarului „Világ” articolul lui Ignotus despre Rusia. Nu știm, să se mai fi publicat până acum în vre-un ziar din monarhia austro-ungară cuvinte atât de elogioase și pline de aluziuni puțin coperite la adresa Rusiei. Autorul articolului așteaptă dela Rusia să aducă triumful democrației și al unei renașteri țărănești. Numai cât nu exclamă: „Sfântă Rusie, vină împărăția ta!”...

Dar și fără s'o spună, aceasta reiese de printre rândurile ultimelor pasaje, cari sună în modul următor:

„O renaștere țărănească va porni din Răsăritul Europei și cu valurile democrației va improspăta Apusul. Acel pământ imens, care e proprietate rusească, îndatăce se va pulveriza în parcele mici, va deveni o putere vie a istoriei universale. După cum, în mic, slavismul din Balcani s'a răscumpărat cu puterea proprietății țărănești și a democrației, tot astfel va deveni slavismul cu ajutorul ace-

leiaș puteri, o forță universală, care fie prin influința forței sale politice, fie prin influența altor energii latente va forma, în mod irezistibil, lumea după calapodul său. Nu e o simplă întâmplare, că poporul cel mai reacționar din Balcani, Românii, sub presiunea instinctului de viață națională, pot să-și silească pe boerii lor, ca prin reforme agrare, adică prin ridicarea țăranimii la stăpânire politică, să-și mențină poziția, de care i-a învrednicit norocul. Rusia va reveni la aceasta tot atât de repede, pe cât de repede și-a eliberat iobagii. Și atunci dela Marea Adriatică până la Marea Neagră și dela Marea Neagră până la Marea Baltică jumătate Europa va cuprinde, într'o puternică îmbrățișare a democrației țărănești, ceealaltă jumătate a Europei, rămasă în feudalism sau poticnitate în mercantilism...

Că aceasta va însemna totodată și reacțiune, e de netăgăduit. Pentru lucrarea pământului nu se cere atâta știință ca la industrie și pământul e mai mult în mâna lui Dumnezeu, decât industria. Deci savantul va începe din nou să iubească forma credinței, după cum se vede aceasta la Slavi și după cum își proiectează de pe acum umbra în filozofia lui Bergson. Dar pentru aceea — nu e așa? — și Bergson însemnează progres, și puterea inducțiunii nicăiri nu se manifestează în mod mai mare, decât în faptul, că însași Anglia, care a împrumutat lumii coloritul mercantil, se pregătește să renască în Lloyd-georgism, adică prin reforme agrare țărănești, și Lloyd George crede, că dânsul în privința aceasta e discipolul lui Henry George, deși nu e decât un fir de inducțiune al energiei rusești. O uriașă îngrămădire de *eventualități* cu-

prinde Rusia și efectul acestei împrejurări îl simte lumea: în dispoziții, în fenomene, în curențe. Fericiți ceice de cu vreme se pregătesc să țină cu ea, dacă pornește, și vai de aceia, pe cari cutremurul ei de pământ îi va isbi nepregătiți și îi va înmormânta sub povara ei”...

Am adus înaintea cetitorilor noștri aceste constatări semnificative, nu cu gândul de a spune, că ne identificăm cu cuprinsul lor, ci numai ca un *memento* spre a învedera, că între ceice își permit uneori luxul de a cugeta, după cum îi îndeamnă rațiunea lor, se ivesc în timpul de față presimțiri și prevestiri mult grăitoare...

De altfel, în constatările lui *Ignotus* găsim două adevăruri, pe cari experiențele noastre de până acum ni le-au confirmat adeseori și ni le confirmă aproape zilnic.

Întâi, nu cunoaștem altă împărăție, în care biserica și religia creștină să fie ocrotită și sprijinită în toate orânduilele sale atât de mult ca în Rusia. Viața religioasă înfloarește acolo în toate straturile populației, dela coliba umilă a moicului până la ceice se desfășează pe treptele cele mai înalte ale societății omenesti. Pe când la noi și în alte țări orașenii sunt înecați de-abinele în valurile pestilențiale ale indiferentismului religios sau chiar ale necredinței, în Rusia, domnește la orașe ca și la sate un respect sincer și adânc față de tot ce privește religia și biserica. De când au început roiuri de țărani români a părăsi, din cauza mizeriei, satele noastre, atât cei duși în America, precum și cei așezați prin Țara Românească, am putea spune că s'au stricat și destrăbălat, sub raportul vieții religioase. Iar cei ce au petrecut timp mai îndelungat în vre-o parte a Rusiei, se întorc a-

casă mai întărită în credință și cu mai multă disciplină sufletească, decât cei întorși din America sau din România. Motivul poate să fie numai unul și anume: practica religioasă, care este adevărata și singura temelie a vieții creștine, e cu mult mai dezvoltată și mai îndeobște respectată în Rusia, decât în alte țări.

Iar al doilea adevăr e, că stăpânirea rusească face tot ce-i stă în putință pentru a ușura traiul oamenilor năcăjiți, în deosebi al țăranilor. Pare că ar urma intenționat vechia rețetă romană:

„Cruță pe cel umilit și doboară
pe cel îndărătnic!”

Țărani întorși din Rusia spun cu adâncă convingere, că lor le-a mers foarte bine pe acolo, că n'au fost șicanați sau năpăstuiți în felul, cum se simt, vexați zi de zi din partea solgăbiraelor din patrie... Un om de mare influență și autoritate, un bun cunoscător al relațiilor din Basarabia, susține, că din punct de vedere administrativ și economic țărâni-mea română nicăiri nu are o soartă mai bună decât în Basarabia, sub stăpânire rusească. Adevărat, că în schimbul acestei ocrotiri economice și cuviințe administrative, poporul a fost lipsit de posibilitatea unei vieți proprii naționale.

Vorbiam mai anul trecut cu un țăran, care a stat timp mai îndelungat în Rusia, unde și-a agonisit avere însemnată și, pe baza articolelor scrise de d. C. Stere în „Viața Românească”, cercam să-i arăt, ce primejdii ar putea să urmeze pentru întreg neamul românesc dintr'o stăpânire rusească. Nu s'a arătat susceptibil față de nici unul din argumentele aduse. Ci susținea cu îndărătnicie, că omului din popor îi merge mai bine în Rusia, decât în alte țări, față de argumentul, privitor la desnaționalizare, neputând să aducă alt contra-argument, a răspuns simplu: „Dacă o fi voia lui Dumnezeu, să ne pierdem noi ca nație și ca limbă, mai bine să ne cutropească Rusul, că — știi — vorba ceea: mai bine să te arzi cu o zamă grasă, decât cu zamă de cute”.

Domnul Dr. Iuliu Maniu a spus în articolul său din „Pester Lloyd” un adevăr dure-

ros, anume că *statul ungar* nu are măcar o singură instituțiune, de care poporul nostru să se simtă legat sufletește. Oare dacă acest popor se simte atât de străin și de asuprit în patria sa strămoșească, e de mirare, că se împacă mai ușor cu împrejurările de traiu din alte țări, unde își poate agonisi măcar hrana vieții în tihnă, fără împilări zilnice din partea notarilor și jandarmilor?

Și dacă pe miopii cârmuitori ai patriei noastre i-ar lua cineva la răspundere — după cum ar trebui luați! — să arate, ce au făcut ei timp de 40—50 de ani spre a ușura traiul poporului nostru și a da tuturor cetățenilor țării posibilitatea, să se simtă, ca la ei acasă, în patria lor, — ce fapte pozitive ar invoca spre justificarea lor?

Executarea legii de egală îndreptățire națională? Colonizările? Poliția de graniță? Sau politica școlară și bisericească neghioabă, care i-a făcut odioși până și înaintea pruncilor din fașe?

E timpul suprem, să înceteze cu tradițiile lor de intoleranță și furie hunică, dacă vor ca această monarhie să mai poată înregistra sub vulturul cu două capete milioane de cetățeni însuflețiți și capabili de suprema jertfă pentru existența și viitorul ei!!

Listele alegătorilor și cercurile de votare.

Arad, 14 Aprilie.

In numărul nostru de azi am publicat o instrucțiune referitoare la compunerea listelor electorale pe temeiul legii cele noi din 1913. Am arătat în această instrucțiune condițiile, cari se cer pentru ca cineva să poată fi luat în lista alegătorilor și am insistat în deosebi asupra examenului pentru documentarea cunoștinței scrisului și cetitului, care ușurează foarte mult ajungerea cetățenilor în lista de alegători.

Știm, că organele administrative, în competența cărora s'a dat aproape exclusiv înscrierea cetățenilor în listele electorale, vor

face tot ce se poate și chiar și ceea ce n'ar trebui să se poată, pentru ca Românii în general, și în special cei ce au manifestat alipirea lor la partidul național român, să fie scoși din listele alegătorilor. Cunoaștem și puținătatea puterilor noastre în fața volnicioșiei și a multelor fărâdelegi, cari se vor pune în practică pentru nedreptățirea noastră, dar cu toate acestea noi suntem datori să ne facem datoria și să punem în mișcare toate forțele noastre pentru de a para loviturile, ce se vor încerca împotriva partidului nostru național, ca toți cei în drept dintre noi să fie luați în listele electorale.

Conducătorii firești ai poporului nostru, preoții și învățătorii au sfânta datorie să vadă de interesele celor încredințați conducerii lor și studiind în amănunte instrucțiunea noastră de ieri să facă o evidență a tuturor celor cari în comunele lor ar putea să ajungă în listele electorale și apoi să-i instrueze pe aceștia și să-i îndemne a-și valida măcar drepturile, ce li s'a lăsat prin legea electorală din 1913.

Chestia cea mai urgentă este deocamdată, ca toți câți pot face aceasta, să-și câștige certificate de pe clasa a VI-a ori cel puțin de pe cl. a IV-a elementară. În deosebi învățătorii fără zăbavă să revadă ziarele de progres și să arate tuturor celor în drept din comunele lor, cari ar putea să primească asemenea certificate.

Accentuăm aci din nou, că examenele pentru dovedirea scrisului și cetitului în anul curent se vor face în luna Maiu. Înainte de începerea examenelor autoritatea administrativă e datoră să dea o publicațiune, în care să facă cunoscută însemnătatea cunoștinței scrisului și cetitului din punct de vedere al dreptului de alegător, condițiunile admiterii la examen, că examenul e fără plată, să spună hotărât ora și locul examenelor și că la examen se poate înștiința oricine în persoană sau prin scrisoare până la ziua începerii examenelor.

La examen se admite oricare bărbat de 24 de ani. Cei admiși se iau într-o listă în ordine cum s'au anunțat. Examenul e public, deci oricine poate fi de față ascultând exa-